

B.A. Part-III (Semester-VI) Examination
(Literature of Classical Language)
PALI & PRAKRIT LITERATURE
(Optional Subject)

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80]

Note :—Write answers in the medium offered.

सूचना :— स्वीकृत माध्यमातून उत्तरे लिहा.

सूचना :— स्वीकृत माध्यम में उत्तर लिखिये।

1. (A) Translate any **ONE** of the following :—

कोणतेही एक भाषांतर करा :—

किसी एक का अनुवाद कीजिए :—

(1) अथ खो भगवा पुब्बद्वसमयं निवासेत्वा पत्तचीवरमादाय वेसालिं पिण्डदाय पाविसि । वेसालियं पिण्डाय चरित्वा पच्छामतं पिण्डपातपटिकन्तो आयस्मन्तं आनन्द आमन्तेसि गण्हाहि आनन्द । निसीदनं । येन चापाल चेतियं, तेनुपसङ्ख-मिस्साम दिवाविहाराया'ति ।

'एवं भन्ते'ति खो आयस्मा आनन्दो भगवतो पटिसुत्वा निसीदनं आदाय भगवन्तं पिद्वितो पिद्वितो अनुबन्ध । अथ खो भगवा येन चापालचेतियं, तेनुपसङ्खमित्वा पञ्चते आसने निसीदि । आयस्समापि खो आनन्दो भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदि । एकमन्तं निसित्रं खो आयस्मन्तं आनन्दे भगवा एतदवोच –

OR/किंवा/अथवा

(2) यस्स कस्सचि आनन्द ! चत्तारो इद्धिपादा भाविता बहुलोकता यानीकता वत्थुकता परिचिता सुसमारद्धा, सो आकड्गमानो कप्पं वा तिठूटेव कप्पावसेसं वा तथागतस्स खो पन आनन्द ! चत्तारो इद्धिपादा भविता बहुलीकता यानी कता वत्थुकता अनुटिठता परिचिता सुसमारद्धा, सो आकड्कमानो आनन्द ! तथागतो कप्पं वा तिट्ठेय्य, कप्पावासेसं वा'ति ।'

एवम्पि खो आयस्मा आनन्दो भगवता ओलारिके निमिते करियमाने, ओलारिके आभासे करियमाने नासकिख परिविज्ञतुं । न भगवन्तं याचि—‘तिद्वतु भगवा ! कप्पं, तिट्ठतु सुगतो ! कप्पं बहुजनहिताय बहुजन सुखाय लोकानुकम्पाय अत्थाय हिताय सुखाय देवमनुस्सानन्ति’ तथा तं मारेन परियुद्धितचितो ।

(B) Write down the eight Abhibhu-ayatanas mentioned by Lord Buddha.

बुद्धने सांगीतलेले आठ अभिभू-आयतन कोणते ते लिहा.

बुद्ध ने बताये गये आठ अभिभू-आयतन कौनसे हैं वह लिखिए।

OR/किंवा/अथवा

Write the eight Vimokshas mentioned by Lord Buddha.

भगवान बुद्धाने सांगीतलेले आठ विमोक्ष लिहा.

भगवान बुद्ध ने बताये आठ विमोक्ष लिखिए।

8

2. (A) Explain the importance of Mahaparinibbana sutta in Pali Literature.

पाली साहित्यात महापरिनिब्बान सुत्ताचे महत्व विशद करा.

पाली साहित्य में महापरिनिब्बान सुत्त का महत्व विशद कीजिए।

OR/किंवा/अथवा

Describe the 'Fourth Bhanavar' in the 'Mahaparinibbana Sutta'.

महापरिनिब्बान सुत्तातील चौथ्या भानवारचे वर्णन करा.

महापरिनिब्बान सुत्त के चौथे भानवार का वर्णन कीजिए।

10

(B) Describe Chund Kammar's food in Pava.

पावा मधील चुंद कम्मार पुत्राच्या भोजनाचे वर्णन करा.

पावा में चुंदकम्मार पुत्र के भोजन का वर्णन कीजिए।

OR/किंवा/अथवा

Write brief information about Pava.

पावा बद्दल संक्षिप्त माहिती लिहा.

पावा के संदर्भ में संक्षिप्त जानकारी लिखिए।

6

3. Solve general questions (any **TWO**) :—

सामान्य प्रश्न सोडवा (कोणतेही दोन) :—

सामान्य प्रश्न लिखिए (कोई भी दो) :—

(1) Write a summary of 'Kasibhardwaja Sutta'.

'कसिभारद्वाज सुत्ता'चा सारांश लिहा.

'कसिभारद्वाज सुत्त' का सारांश लिखिए।

(2) Describe the importance of Suttanipata Granth in Pali Literature.

पाली साहित्यात सुत्तनिपात ग्रंथाचे महत्व वर्णन करा.

पाली साहित्य में सुत्तनिपात ग्रंथ का महत्व वर्णन कीजिए।

(3) Write the teachings of Dhaniya Sutta.

धनिय सुत्ताची शिकवण लिहा.

धनिय सुत्त की शिक्षा लिखिए।

16

4. Solve outstanding questions (any **ONE**) :—

दिर्घेतरी प्रश्न सोडवा (कोणतेही एक) :—

दिर्घेतरी प्रश्न हल कीजिए (कोई एक) :—

(1) Write in detail about the education system of Nalanda University.

नालंदा विद्यापीठाच्या शिक्षण पद्धतीवर सविस्तर लिहा.

नालंदा विद्यापीठ की शिक्षा पद्धति पर विस्तार से लिखिए।

(2) Write the detailed information about ancient Buddhist University.

प्राचीन बौद्ध विद्यापीठाची सविस्तर माहिती लिहा.

प्राचीन बौद्ध विश्वविद्यालय की विस्तार से जानकारी लिखिए।

(3) Describe the ancient University of Takshashila.

प्राचीन तक्षशीला विद्यापीठाविषयी सविस्तर लिहा.

प्राचीन तक्षशीला विश्वविद्यालय पर विस्तार से लिखिए।

16

5. Write objective questions (any **EIGHT**) :—

वस्तूनिष्ठ प्रश्न सोडवा (कोणतेही आठ) :—

बहुपर्यायी प्रश्न हल कीजिए (कोई भी आठ) :—

(1) सुतापिटकातील पहिला निकाय आहे ?

(अ) दिघनिकाय

(ब) मज्जिमनिकाय

(क) संयुक्तनिकाय

(ड) अगगुत्तर निकाय

(2) भुकंपाचे आठ कारण कोणत्या सुतात आहे ?

(अ) महापरिनिष्पाण सुत

(ब) महासतिपद्मान सुत

(क) महासमण सुत

(ड) वासेडु सुत

(3) तथागत बुद्धाने शेवटचे भोजन कोणाकडे ग्रहण केले ?

(अ) आप्रपाली

(ब) कम्मारपुत चुंद

(क) अजातशत्रु

(ड) राजा बिंबीसार

(4) प्राचीन नालंदा विद्यापीठ कोणत्या राज्यात होते ?

(अ) गुजरात

(ब) बिहार

(क) उडीसा

(ड) महाराष्ट्र

(5) प्राचीन भारतातील उच्चशिक्षणाचे सर्वात महत्वाचे आणि प्रसिद्ध केंद्र कोणते ?

(अ) जगद्दल विद्यापीठ

(ब) ओदंतपुरी विद्यापीठ

(क) नालंदा विद्यापीठ

(ड) यापैकी नाही

(6) प्राचीन नालंदा विद्यापीठाचे ग्रंथालय किती मजली होते ?

(अ) दहा

(ब) नऊ

(क) आठ

(ड) सात

- (7) सुत्तपिटकातील दुसरा निकाय आहे :

(अ) मज्जिमनिकाय (ब) अगुत्तरनिकाय
(क) दिघनिकाय (ड) संयुक्तनिकाय

(8) सुत्तनिपात ग्रंथात एकूण वग्ग आहेत :

(अ) दोन (ब) तीन
(क) चार (ड) पाच

(9) महापरिनिष्ठानसुत्त कोणत्या निकायात आले आहे ?

(अ) खुद्कनिकाय (ब) दिघनिकाय
(क) संयुक्तनिकाय (ड) मज्जिमनिकाय

(10) खुद्कनिकायातील पाचवा ग्रंथ कोणता ?

(अ) बुद्धवंस (ब) पेतवत्थू
(क) उदान (ड) सुत्तनिपात

(11) सुत्तनिपात ग्रंथ कोणत्या निकायातील आहे ?

(अ) मज्जिमनिकाय (ब) दिघनिकाय
(क) खुद्कनिकाय (ड) यापैकी नाही

(12) कसिभारद्वाज सुत्त कोणत्या ग्रंथातील आहे ?

(अ) चरियापिटक (ब) इतिवृत्तक
(क) उदान (ड) सुत्तनिपात

$$8 \times 2 = 16$$